

Ομιλία Ανδρέα Γ. Μπουντουβή, Πρύτανη ΕΜΠ

Στον Εορτασμό της Επετείου 28^{ης} Οκτωβρίου 1940 στο ΕΜΠ

Αγαπητοί Αντιπρυτάνεις, Κοσμήτορες, συνάδελφοι, συνεργάτες και φοιτητές,

Του Αγίου Δημητρίου σήμερα και εύχομαι χρόνια πολλά στους εορτάζοντες και τις εορτάζουσες.

Επιστρέφουμε μετά από 3 χρόνια σε διαζώσης εορτασμό της επετείου της 28^{ης} Οκτωβρίου 1940 καθώς και την τιμητική εκδήλωση που θα ακολουθήσει για τους πρόσφατα αφυπηρετήσαντες συναδέλφους μας. Δεν πρέπει να ξεθαρρεύουμε, πάντως διότι η πανδημία μας τριγυρίζει και συγκεκριμένα δύο Κοσμήτορες, τώρα που μιλάμε, είναι σε ανάρρωση.

Είναι η 82^η επέτειος και τιμούμε το μεγάλο και ηρωικό ΟΧΙ της Ελλάδας απέναντι στον άξονα φασισμού-ναζισμού που οδήγησε στο έπος του Αλβανικού μετώπου και σηματοδότησε την είσοδο της χώρας στον 2^ο παγκόσμιο πόλεμο.

Έχει μια άλλη επετειακή ιδιαιτερότητα η φετινή χρονιά. Τα 100 χρόνια από τη Μικρασιατική Καταστροφή. Η διαπίστωση «από την καταστροφή του 1922 στο έπος του 1940» μας στέλνει στη συνταρακτική περίοδο του μεσοπολέμου για την αναζήτηση της κατανόησης που για να επιτευχθεί προϋποθέτει την αποφυγή της αγιοποίησης και της δαιμονοποίησης προσώπων και καταστάσεων τόσο από ιστορικούς όσο και από αναγνώστες. Δεν επεκτείνομαι στο θέμα γιατί θα αδικηθεί αν συμπιεστεί στο πλαίσιο μιας σύντομης ομιλίας.

Θέλω να μοιραστώ μαζί σας μια πρόσφατη προσωπική εμπειρία που αφορά στην ευρύτερη εμπόλεμη περίοδο της εποχής όπου υπεισέρχεται το ΕΜΠ. Νομίζω ότι αξίζει η αναφορά – μέρα που είναι – γιατί έχει να κάνει με κάτι που ενώ είναι σπουδαίο φαίνεται ξεχασμένο, ίσως σκοπίμως παραμερισμένο.

Βρέθηκα πριν 4 μήνες, στη Δράμα προσκεκλημένος ως Πρύτανης στην συνάντηση, 50 χρόνια μετά την αποφοίτηση, της τάξης του 1972 των Σχολών Χημικών Μηχανικών και Μεταλλειολόγων του ΕΜΠ. Ήταν μια υπέροχη, πολύπλευρη εκδήλωση που συμπεριέλαβε και μια επίσκεψη στο οχυρό Λίσσε, ένα από τα 21 οχυρά της επονομαζόμενης γραμμής Μεταξά που είχε οικοδομηθεί για την από βορρά προστασία των ελληνικών συνόρων. Εκεί άκουσα από τον ξεναγό, ταγματάρχη του ελληνικού στρατού, την αναφορά στη σημαντική συμβολή του ΕΜΠ στην αποτελεσματικότητα της οχύρωσης με την τεχνογνωσία του στο κρίσιμο υλικό των οχυρών, το τσιμέντο. Και απόρησα γιατί δεν είχα ακούσει ή διαβάσει ποτέ και πουθενά γι' αυτή τη συνεισφορά του ΕΜΠ. Και έψαξα κι ακόμη ψάχνω για πηγές πληροφορίας. Το μόνο που έχω καταφέρει να βρω είναι ένα άρθρο του Θεοδόση Τάσιου στο Ενημερωτικό Δελτίο του Τεχνικού

Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΤΕΕ), Τεύχος 2189, 4 Μαρτίου 2002. Πριν από αυτό και μετά από αυτό τίποτε.

Επικεφαλίδα του άρθρου: Ελληνικά χέρια, ελληνικά λεφτά, ελληνική διευθυντική οργάνωση κι ελληνική τεχνογνωσία, κατασκεύασαν ένα μέγιστο τεχνικό έργο: Την οχύρωση των Βορείων Συνόρων της Χώρας.

Τα στοιχεία που ακολουθούν είναι από εκείνο το άρθρο. Είναι το μεγαλύτερο τεχνικό έργο κατασκευασμένο από ελληνικά χέρια. Κατασκευάστηκε την περίοδο 1937-1940. Δαπάνη 1,5 δισεκατομμύριο δραχμές της εποχής. Κάθε οχυρό ήταν ένα περικλειστο έργο ικανό να αμυνθεί προς κάθε κατεύθυνση, με επιφανειακά έργα βολής (πυροβόλων, όλμων, βομβιδοβόλων, πολυβόλων κ.λπ.) και με ποικίλα άλλα υπόγεια έργα εγκαταστάσεων υποστήριξης (διοικητήριο, θάλαμοι, διαβιβάσεις, μαγειρεία, αποθήκες κάθε είδους, δεξαμενές, νοσοκομείο, συστήματα αερισμού και φωτισμού, αποχετεύσεις κ.λπ.). Ανάμεσα σε κάθε Οχυρό προς τα γειτονικά του και προς τη μεθόριο, είχαν κατασκευασθεί έργα εκστρατείας και θέσεις μάχης για την επιβράδυνση του εχθρού, μαζί με ισχυρά αντιαρματικά κωλύματα, οδικό δίκτυο κ.λπ.

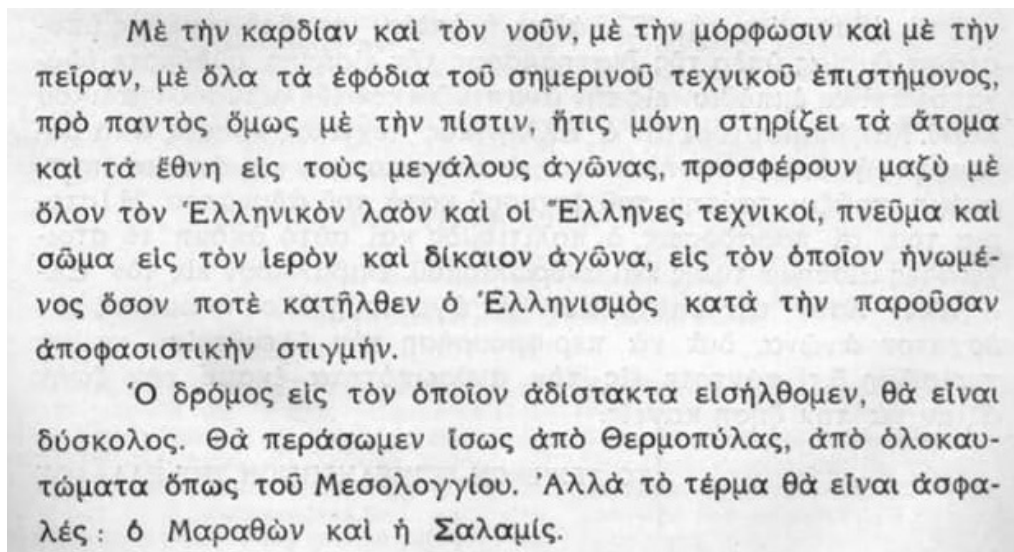
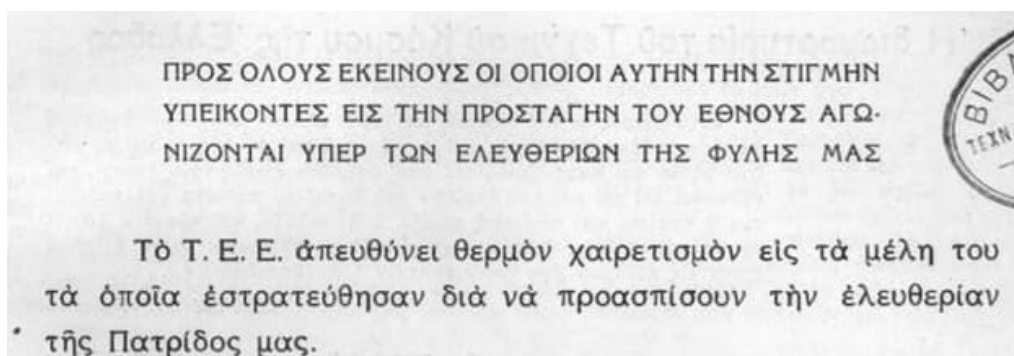
Το κολοσσιαίο αυτό δημόσιο αυτό Έργο πραγματοποιήθηκε φτηνά, σωστά και γρήγορα! Και αποδίδονται τα εύσημα σε έναν εμπειρότατο μάνατζερ που λεγόταν Ελληνικός Στρατός, αναφέρει ο Θ. Τάσιος.

Ήταν σημαντικός ο ρόλος του ΕΜΠ σ' αυτήν την προσπάθεια, ιδίως όσον αφορά την όπλιση, τη σύνθεση και τον έλεγχο ποιότητας του σκυροδέματος του έργου. Ο πρώτος Καθηγητής του Οπλισμένου Σκυροδέματος στο Πολυτεχνείο, ο αείμνηστος Περικλής Παρασκευόπουλος, ήταν ένας απ' τους κύριους συντελεστές αυτής της προσπάθειας.

Δεν μπορώ να αποφύγω να αναφέρω μερικά τεχνικά στοιχεία με πρώτο την τεχνολογία του σκυροδέματος: Η ελληνική τσιμεντοβιομηχανία παρήγαγε τότε ένα ειδικό για την περίπτωση τσιμέντο υψηλής αντοχής το οποίο χρησιμοποιούνταν σε συγκεκριμένη αναλογία αλλά έφθανε μέχρι και διπλασιασμού στην πάνω στρώση της πλάκας οροφής των οχυρών. Η σοφή τεχνική προδιαγραφή τόνιζε μεν τη σημασία του χαμηλού λόγου νερό/τσιμέντο αλλ' απαγόρευε τα στεγνά σκυροδέματα. Η χρήση των αναμικτήρων σκυροδέματος έγινε υποχρεωτική απ' το 1937, μετά δε και από σχετικά μεγάλης κλίμακας πειράματα με τη συνεργασία του ΕΜΠ, η Υπηρεσία προέκρινε και προμήθευσε αεροκίνητους δονητές μάζας σκυροδέματος λόγω του υψίσυχνου του φάσματός τους. Τα αποτελέσματα αντοχής διασταυρώνονταν και με δοκίμια που στέλνονταν στο ΕΜΠ. Μια άλλη σπουδαία απόφαση (απότοκος μακράς ελληνικής εμπειρίας) ήταν η προσθήκη λεπτής θηραϊκής γης σε συγκεκριμένη αναλογία στο κοινό τσιμέντο (στον αναμικτήρα – όχι στο εργοστάσιο) σε όλες τις επενδύσεις των τόξων των σηράγγων. Τέσσερις χιλιάδες τόνοι θηραϊκής γης θα μούνε

έτσι στην οχύρωση. Τέλος, η συμπεριφορά οπλισμένου σκυροδέματος υποκείμενου σε εκρήξεις μελετήθηκε πριν από 82 χρόνια, το 1940, από επιτροπή του ΕΜΠ, υπό τον Πρύτανη Ν. Κιτσίκη, με τους Π. Παρασκευόπουλο και Α. Ρουσόπουλο, που ανέλυσαν το πρόβλημα κατά εντυπωσιακά ορθολογικό τρόπο.

Κλείνω την αναφορά μου στην επέτειο με ένα απόσπασμα από ένα δημοσίευμα στα Τεχνικά Χρονικά, την έκδοση του ΤΕΕ, εκείνες τις ημέρες του 1940:

Ευχαριστῶ το Μουσικό Τμήμα του ΕΜΠ για τη συμμετοχή του στο εορτασμό. Επίσης, το προσωπικό από την κεντρική διοίκηση που ασχολήθηκε με όλες τις πτυχές της διοργάνωσης της σημερινής εκδήλωσης – κ. Νικολαΐδου και κ. Γρίβα σας ευχαριστούμε θερμά.

Ευχαριστῶ ιδιαίτερα τον συνάδελφο Καθηγητή της Σχολής Χημικών Μηχανικών του ΕΜΠ, και εορτάζοντα, Δημήτρη Καρώνη, που απεδέχθη την πρόσκληση για τον πανηγυρικό της ημέρας με τίτλο «Ανεφοδιασμός και Υποστήριξη: Ο ρόλος της επιμελητείας κατά τη διάρκεια του πολέμου».